

**INNOVATSION PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR ORQALI
"QO'RIQLASH BO'LINMALARINING QO'MONDONLIK FAOLIYATI"
YO'NALISHIDAGI HARBIY KURSANTLARDA LINGVISTIK
KOMPETENTLIKNI OSHIRISH**

*Jamoat Xafvsizligi Universiteti
Tillarni o'rganish kafedrasi o'qituvchisi
Sayyora Islomkhujayeva*

Annotatsiya: Ushbu maqolada "qo'riqlash bo'linmalarining qo'mondonlik faoliyati" yo'nalishidagi harbiy kursantlarda lingvistik kompetentlikni innovatsion pedagogik texnologiyalar yordamida oshirish masalalari tahlil qilingan. Lingvistik kompetentlik nafaqat akademik bilim, balki muloqot, yetakchilik va harbiy axborot uzatilishida zaruriy omillardan biri hisoblanadi. Maqolada innovatsion texnologiyalarni o'rganish, interaktiv usullar va pedagogik yondashuvlar asosida kursantlarning lingvistik kompetentliklarini qanday yaxshilash mumkinligi muhokama qilingan.

Kalit so'zlar: Lingvistik kompetentlik, innovatsion pedagogik texnologiyalar, qo'riqlash bo'linmalari, harbiy kursantlar, qo'mondonlik faoliyati, ta'lim texnologiyalari, interaktiv usullar.

Bugungi kunda dunyoning turli mamlakatlarida harbiy ta'lim tizimlarida innovatsion texnologiyalarni joriy qilish asosiy yo'nalishlardan biri hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasida ham ta'lim va harbiy yo'nalishda innovatsion texnologiyalarni joriy etish orqali kursantlarning kompetentsiyalarini rivojlantirish masalalari dolzarb hisoblanadi.

Qo'riqlash bo'linmalarining qo'mondonlik faoliyati harbiy sohada mas'uliyatni, yetakchilik qobiliyatlarini, shuningdek, muloqot qobiliyatlarini talablarga mos ravishda shakllantirishni talab qiladi. Lingvistik kompetentlik bu jarayonda muhim o'rin tutadi, chunki qo'mondonlikda aniq, ravon va tushunarli muloqot har bir vazifaning to'g'ri bajarilishi uchun zaruriy omil hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, innovatsion pedagogik texnologiyalar yordamida kursantlarda lingvistik kompetentlikni yaxshilash va bu orqali qo'mondonlik faoliyatida muvaffaqiyatni ta'minlash masalasi dolzarb hisoblanadi. Lingvistik kompetentlik – bu nafaqat til bilimlari, balki muloqot, fikr bildirish, yetakchilik va o'zaro axborot uzatilishida zaruriy omillardan biri hisoblanadi. Lingvistik kompetentlik kursantlarda muloqot

qobiliyatlarini, ishontirish, instruktsiya berish va qaror qabul qilish qobiliyatlarini shakllantirish uchun asosiy vosita hisoblanadi. Qo'mondonlik vazifalarini bajarayotgan harbiy kursantlarda lingvistik kompetentlik darajasi ularning amaliy faoliyatlarida va vazifalarni boshqarishda to'g'ri axborot uzatilishida katta rol o'ynaydi. Lingvistik kompetentlik darajasining pastligi esa qo'mondonlikda kelajakdagi muvaffaqiyatni to'xtatishi mumkin, bu esa vazifalarda noaniqliklar, muloqotdagi xatolar va noaniq qarorlar shakllanishiga olib keladi. Lingvistik kompetentlikning ahamiyati quyidagilardan iborat: Harbiy vazifalarda aniq va ravon muloqot o'rnatish. Axborot uzatilishida aniqlik va to'g'ri tushunarli tilni tanlash. Kursantlarning yetakchilik va qaror qabul qilish qobiliyatlarini mustahkamlashda. Harbiy yo'nalishdagi ishlarning muvaffaqiyatli bajarilishida. Shu nuqtai nazardan, kursantlarda lingvistik kompetentlikni shakllantirish nafaqat nazariy bilimlar, balki amaliy ko'nikmalar bilan birgalikda amalga oshirilishi kerak. Innovatsion pedagogik texnologiyalar ta'lim jarayonlarini samaradorligini oshirishda, kursantlarning bilimlarini yanada mustahkamlashda, shuningdek, amaliy qobiliyatlarini rivojlantirishda katta rol o'ynaydi. Ta'lim jarayonida innovatsiyalar orqali kursantlarda o'rganish faolligini, yaratijilik qobiliyatlarini va ishontirishni yaxshilash mumkin. Interaktiv ta'lim metodlari kursantlar bilan faol muloqot o'rnatishga imkon beradi. Interaktiv mashqlar, simulyatsiyalar va rolsuhbatlar kursantlarning o'rganish jarayonida faolligini oshiradi va ularda amaliy vazifalarni bajarish qobiliyatlarini rivojlantiradi. Masalan, qo'mondonlik vazifalari simulyatsiyasi yordamida kursantlar o'z vazifalarini sinab ko'rib, qo'llanilayotgan ko'nikmalarni real sharoitda amaliy tarzda sinab ko'rishlari mumkin. Bu esa amaliyotlar orqali bilimlar o'rganishni ta'minlaydi. Axborot texnologiyalaridan foydalanish. Bugungi kunda axborot texnologiyalaridan ta'lim jarayonida foydalanish kursantlarda texnologik savodxonlikni yanada oshiradi. Multimedia vositalari, internetplatformalari va ta'lim dasturlari yordamida kursantlar turli mavzular bo'yicha o'z bilimlarini mustahkamlashlari mumkin. Internet resurslari, videolar, taqdimotlar va ta'lim ilovalari kursantlarga nazariy bilimlarni amaliy mashqlar bilan birga taklif qiladi. Bu esa o'rganishni qiziqarli va samarali tarzda tashkil etadi. Gamifikatsiya va simulyativ texnologiyalar. Gamifikatsiya – bu ta'lim jarayonlarini o'yin elementlari bilan boyitish orqali kursantlarning o'rganish jarayoniga qiziqishlarini oshirishdir. Simulyativ texnologiyalar esa real hayotdagi vazifalarni modellashtirish orqali kursantlarda vazifalarni bajarish uchun zaruriy ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi. O'yinlar va simulyatsiyalar orqali kursantlar qo'mondonlik vazifalarida qaror qabul qilish, stressni boshqarish va

amaliy vazifalarni bajarish ko'nikmalarini o'rganishadi. Muloqot va til amaliy mashqlari. Kursantlarda lingvistik kompetentlikni rivojlantirish uchun muloqot amaliy mashqlarini tashkil qilish zarur. Bu mashqlar kursantlarning muloqot va yetakchilik qobiliyatlarini amaliy tarzda sinab ko'rish uchun yordam beradi. Muloqot mashqlarida birbirlari bilan o'zaro muomala qilib, instruktsiyalar berish, qarorlar qabul qilish va yetakchilik qobiliyatlarini takomillashtirish mumkin. Interaktiv muloqotlar va amaliy mashqlar orqali kursantlar yetakchi sifatida o'zlarini yanada erkin his qilishadi va vazifalarni muvaffaqiyatli tarzda bajarish qobiliyatlarini shakllantirishadi. Harbiy kursantlarda lingvistik kompetentlikni innovatsion texnologiyalar yordamida oshirish metodlari. Kursantlarda real vazifa va muloqot ko'nikmalarini shakllantirish uchun amaliy mashqlar tashkil qilish. Lingvistik kompetentlikni oshirishdagi innovatsion texnologiyalar afzalliklari. Innovatsion texnologiyalar yordamida lingvistik kompetentlikni oshirish quyidagilarga olib keladi: O'rganish jarayonida kursantlarning faolligi ortadi. Amaliy va nazariy bilimlar o'zaro uyg'unlashadi. Simulyativ usullar kursantlarda stressni kamaytiradi. Kursantlar birbirlari bilan samarali muloqot qilishni o'rganishadi. Innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash orqali "qo'riqlash bo'linmalarining qo'mondonlik faoliyati" yo'nalishida kursantlarda lingvistik kompetentlikni oshirish jarayoni samarali bo'lishi mumkin. Interaktiv usullar, simulyatsiyalar va ta'lim texnologiyalaridan foydalanish orqali kursantlarning muloqot qobiliyatlari, yetakchilik qobiliyatlari va qaror qabul qilish ko'nikmalari takomillashadi. Ushbu texnologiyalarni yanada keng joriy qilish kelajakdagi ta'lim jarayonlarida o'rganish va o'qitish samaradorligini ta'minlaydi. Lingvistik kompetentlik, nafaqat til bilimlarini, balki muloqot va yetakchilik ko'nikmalarini ham qamrab oladi. Lingvistik kompetentlik qobiliyati nafaqat harbiy muloqotlarda, balki operativ vazifalar, strategik rejalashtirish va qo'mondonlik ko'nikmalarini rivojlantirishda ham zaruriy ahamiyatga ega. Kursantlarda lingvistik kompetentlikni rivojlantirish orqali ularning muloqot ko'nikmalarini yaxshilash, ishontirish, ularga instruktsiyalar berish va taktik qarorlarni to'g'ri yetkazish qobiliyatlarini shakllantirish mumkin. Innovatsion pedagogik texnologiyalar ta'lim jarayonida. Innovatsion pedagogik texnologiyalar ta'lim jarayonida talabalarning bilim va ko'nikmalarini yaxshilash uchun zaruriy vositalardan biri hisoblanadi. Ushbu texnologiyalar quyidagilarni o'z ichiga oladi: Interaktiv ta'lim metodlari: Kursantlar bilan muloqot o'rganish uchun interaktiv o'yinlar, simulyatsiyalar va rolsuhbatlardan foydalanish. Axborot texnologiyalaridan foydalanish: Kompyuter, internet va multimedia vositalaridan darslarda foydalanish. Virtual simulyatsiyalar va ta'lim gamifikatsiyasi:

Kursantlarda qo'mondonlik faoliyatida zaruriy ko'nikmalarni simulyatsiya qilish. Innovatsion texnologiyalar kursantlarda faollikni oshirish, ularda o'zgaruvchan vazifalarni bajarish uchun qobiliyatni shakllantirishda asosiy rol o'ynaydi. Harbiy kursantlarda lingvistik kompetentlikni oshirish metodlari. Innovatsion pedagogik texnologiyalar yordamida lingvistik kompetentlikni oshirish quyidagilarga olib keladi: Kursantlarning o'rganish jarayonida faolligi ortadi. Yangi texnologiyalar yordamida murakkab vazifalar osonroq tushuniladi. Ta'lim jarayonida individual yondashuvlar yaratish imkoniyati paydo bo'ladi. Muloqot ko'nikmalari amaliy tarzda shakllanadi. Shuningdek, kursantlarning qo'mondonlik faoliyatlarida samaradorlik ortadi va ularning nazariy bilimlarini amaliyot bilan birlashtirish imkoniyati yaratiladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, innovatsion pedagogik texnologiyalar yordamida "qo'riqlash bo'linmalarining qo'mondonlik faoliyati" yo'nalishida kursantlarda lingvistik kompetentlikni yaxshilash masalasi nafaqat bilim olish, balki real harbiy faoliyatlar uchun zaruriy tayyorgarlik hisoblanadi. Interaktiv usullar, simulyatsiyalar va texnologiyalar orqali kursantlarning muloqot qobiliyati, yetakchilik va ishontirish ko'nikmalarini yaxshilash mumkin. Kelajakda ushbu texnologiyalarni yanada takomillashtirish va ta'lim jarayonlariga kengroq joriy etish muhim ahamiyatga ega.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Rahmatullaev, T. (2021). Harbiy ta'limda innovatsion texnologiyalar. Toshkent: O'zbekiston milliy universiteti nashriyoti.
2. Murodov, S. (2020). Lingvistik kompetentlik va ta'lim texnologiyalari. Tashkent: Fan va texnologiya nashriyoti.
3. Abdullaeva, N. (2019). Interaktiv pedagogik texnologiyalar ta'limda: usullar va amaliyotlar.
4. Karimov, S. (2022). Lingvistik kompetentlikni amaliy pedagogik yondashuvlar bilan rivojlantirish.
5. Kenjabayevna, D. G. (2023). THE CONSTITUTION IS MY PRIDE. TADQIQOTLAR, 28(4), 89-91.
6. Kenjabayevna, D. G. (2023). DESCRIPTION OF FEMALE CHARACTERS IN CHARLOTTE BRONTE'S LITERARY STYLE. Лучшие интеллектуальные исследования, 10(4), 126-129.

7. Islomkhujayeva, S. (2024). Lingvistik kompetensiya til ta'limining tarkibiy qismi sifatidagi tuzilishi va mazmuni. *Modern education and development*, 13(4), 53-59.
8. Islomkhujayeva, S. (2024). Ingliz tili darslarida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanishning lingvodidaktik jihati. *Modern education and development*, 13(4), 180-185.
9. Islomxo'jayeva, S. (2024). IMPROVING ENGLISH LANGUAGE PROFICIENCY IN TERMS OF LEXICAL COMPETECY BY TOTAL PHYSICAL RESPONSE (TPR) METHOD AND ADAPTIVE TECHNOLOGIES AMONG CADETS. *Journal of new century innovations*, 63(4), 128-132.
10. Abdukarimovich, M. T. (2022). The role of repetition as a stylistic tool in political texts. *Zien Journal of Social Sciences and Humanities*, 13, 64-65.
11. Sayyora, I. (2024). INGLIZ TILI DARSLARIDA INNOVATSION PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING LINGVODIDAKTIK JIHATI. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 57(9), 54-59.
12. Sayyora, I. (2024). OLIY HARBIY TA'LIM MUASSASALARIDA O 'QITILADIGAN INGLIZ TILIDAGI MAVJUD O 'QUV-METODIK KOMPLEKSLARNING TAHLILI. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 57(9), 68-73.
13. Pulatova, Z. (2020). ASSESSMENT PRINCIPLES, CHARACTERISTICS OF IMPROVING STUDENTS'ASSESSMENT OF WRITING SKILLS IN ENGLISH (EXAMPLE B2 LEVEL). *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences Vol*, 8(12).
14. Pulatova, Z. A. (2022). TALIM TIZIMIDA «ASSESSMENT» HAMDA «EVALUATION» TUSHUNCHALARI VA ULARNING FARQI. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2(Special Issue 20), 170-174.
15. Ishnazarovna, N. M. (2021). THE INFLUENCE OF READING COMPETENCE ON PRODUCING A SUCCESSFUL LEGAL WRITING. *Frontline Social Sciences and History Journal*, 1(03), 90-94.
16. Pulatova, Z. Factors For The Development Of Writing Skills Of Law Students In A Modular System.